

**Til medlemmer af bestyrelsen for
Natrnationalpark Almindingen**

Bornholm
Jnr: 24/01587
Ref. DOBJE
Den 27.august 2025

Referat af 6. bestyrelsesmøde mandag d. 25. august 2025

Til stede:

Laila Kildegaard (Formand)
Ann-Sofie Olsen (Bornholms Køreselskab)
Flemming Torsten Sørensen (DGI)
Hanne Funch (Dansk Ride Forbund)
Helle Munk Ravnborg (Bornholms Regionskommunes kommunalbestyrelse)
Jesper Lindqvist (Forsvaret)
John Holm (Dansk Ornitologisk Forening)
Kim Kock-Hansen (NaturBornholm)
Kurt Jensen (Dansk Islandshesteforening)
Peter Loth Sejersen (Danmarks Jægerforbund)
Thor Kure (Bornholms Landbrug & Fødevarer)
Michael Stoltze (Danmarks Naturfredningsforening)

Afbud:

Claus Clausen (Danmarks Idrætsforbund)
Miriam Asvarish (Dansk Orienteringsforbund)
Ulrik Tjørnholm Hansen (Friluftsrådet)
Jan Dahl (Bornholms Travelselskab)
Simon Lambrecht (Destination Bornholm)
Kurt Pedersen (Viskeledshus)
Simone Azalie (Gruppen Bornholm – nej tak til indhegning af Almindingen NNP)

Naturstyrelsen:

Dorte Bugge Jensen (Projektleder, ref.)
Georg Ask Marker (Formidling)

1. Transport til Sverige – færge afgang kl 8.30
2. Bestyrelsesmøde i bussen 1. Godkendelse af dagsorden Velkomst ved formanden som konstaterede hvem, der var mødet frem og hvem der havde meldt afbud samt at dagsordenen blev godkendt. 2. Forslag om at rykke 7. bestyrelsesmøde fra 27. oktober til 20. oktober (til beslutning) Det blev besluttet af afholde 7. bestyrelsesmøde 20. oktober 2025.

3. Orientering

Orientering om erfaringer med Bioblitz på Bornholm

Begrebet *Citizen science* omfatter at borgere hjælper med at indsamle data. Formanden og Michael Stoltze (DN) berettede om [bioblitz på Sjølegård ved Rutsker](#). Et arrangement hvor inviterede eksperter og lægfolk dokumenterede så mange forskellige arter de kunne i løbet af 24 timer. Det blev til ca. 900 arter. Helle Munk Ravnborg og Michael Stoltze (DN) delte erfaring med registrering af arter i grøftekanter i et samarbejde mellem [DN, Bornholms Landbrug og Bornholms Regionskommune](#). Her undersøger frivillige, hvilken betydning det har for naturindholdet i grøfterne, hvis landmændene undgår at gøde og sprøjte tæt på grøftekanten og kommunen fjerner det afklippede materiale på grøftekanten. Der har også været afholdt [Bioblitz i Naturnationalpark Fussingø](#). Bestyrelsen anbefaler at bioblitz mv. indgår som en del af formidlingen af Naturnationalparken, da det er lærerigt, sjovt og giver medejerskab til området samt at der tidligt tages kontakt til specialister inden for de forskellige artsgrupper. Naturstyrelsen opfordrer til at alle indsamlede data om arter lægges i appen [arter.dk](#). Herfra kommer data til videst muligt gavn, da myndighederne også trækker data herfra. Bioblitz er på dagsordenen til 7. bestyrelsesmøde med forslag om at nedsætte et udvalg, der arbejder med planlægning af bioblitz frem mod foråret 2026 evt. som del af åben NNP-arrangement.

Aktuelt fra Naturstyrelsen

Nyt om myndighedsarbejdet

Styrelsen for Grøn arealomlægning og vandområdet (SGAV) har stillet Naturstyrelsen i udsigt at etableringstilladelse og screeningafgørelse kommer i slutningen af august. Naturstyrelsen ansøgt Bornholms Regionskommune om alle de tilladelser der kræves for at sætte hegn mv. så bison kan lukkes ud. Det er aftalt med chef for Plan, Natur og Miljø at, der skal afholdes et møde for at aftale proces og tidsplan.

Nyt om overvågning

SGAV har i august gennemført 2. overvågningsrunde i de faste prøvefelter der blev udlagt og overvåget 1. gang i foråret. Der registreres bl.a. arter af urter, buske og træer og deres dækning samt størrelsen af levende og døde træer. Der har været foretaget en screening for arter af rødlistede karplanter og biller. I perioden september til december vil der blive registreret svampe. Resultaterne indgår i baseline for biodiversiteten før naturnationalparken åbner.

Naturstyrelsen har bed Københavns Universitet om at lave en baseline for Friluftsliv i form af en spørgeskemaundersøgelse som hedder: *Naturnationalpark Almindingen – Lokalbefolkningens holdninger til naturnationalparken før dens etablering*. Den udføres i løbet af efteråret ved at en repræsentativ del af befolkningen over 15 år, som bor op til 10 km fra naturnationalparken, får et spørgeskema tilsendt via e-boks. Undersøgelserne skal gentages når naturnationalparken er etableret. Der er lavet lignende baselines for friluftslivet i [Naturnationalpark Gribskov](#) og [Naturnationalpark Fussingø](#). Derudover er der i 2022 lavet undersøgelsen [Befolkningens syn på naturnationalparker – Resultater fra en national spørgeskemaundersøgelse](#). Nogen af resultaterne fra de lokale undersøgelser vil kunne sammenlignes med den nationale undersøgelse.

Nyt om Prøvelåger

Naturstyrelsen har opsat 4 prøvelåger, så de kan testes af brugerne nu. Det er 1,5 m brede stilåger, hvor der skal være passage for gående, gående med

barnevogn og klapvogn, kørestole og ryttere. De er placeret i bisonhegnet ved de to færiste i Chr X's vej (låge hhv. med og uden pumpe der øger lukketiden), ved Sdr Svinemosevej (stilåge i kørelågen) og Prinsegemalens vej (skrånstillet klaplåge) som vist i bilag 2. Naturstyrelsen er ved at forberede en elektronisk spørgeundersøgelse, som fungerer ved at man scanner en QR-kode på den enkelte låge og udfylder et kort spørgeskema, herunder hvilken type bruger man er. Bestyrelsen får direkte besked, når undersøgelsen offentliggøres, så I og jeres medlemmer kan hjælpe med at få afprøvet lågerne.

Aktuelt fra bestyrelsesmedlemmer

Intet – se eventuelt

4. Eventuelt

Opsamling på Åben NNP arrangement 22. juni

Formanden takkede for bestyrelsesmedlemmernes store engagement. Der var ca. 75 deltagere. Der var enighed om, at der var mange glade besøgende og at det var en succes med vandhulssafari, kæphestevæddeløb, rideture, fugletur mm. Der var god dialog med både tilhængere og modstandere herunder Dansk Islandshesteforeningen, som er betænkelige ved at lede og have ansvar for ture ind i hegnede områder. Det blev bemærket, at det for mange var en øjenåbner at komme på hestevogntur med skovrideren og at kendskab til baggrundshistorien øger forståelsen for naturnationalparken. Der var stemning for at gentage arrangementet eller lave andre udadvendte tiltag som f.eks. bioblitz (pkt. 3) og formanden konstaterede, at det er stærk, når vi er 20 værter. At samtalen og formidlingen fortsætter og bestyrelsens opgave er at være lyttende. Der er stemning for at gentage arrangementet, hvilket vil være på dagsordenen til 7. bestyrelsesmøde. Vi skal være obs på Folkemøde mv., når vi vælger dato for afholdelse af arrangementer.

Bestyrelsen lagde vægt på, at formidlingen og samtalen om dyrearter og dyrevelfærd bliver ved i mange år, at vi må have fokus på en åben og demokratisk snak. At det er vigtigt at fokusere på formidlingen af, hvilke græssende dyrearter vi faktisk skal have i NNP Almindingen.

3. Introduktion til besøg i 2 svenske nationalparker med fokus på formidling (bilag 1)

Introduktion til turen og opfordring til under besøgene at have fokus på nedenstående formidlingsmæssige fokuspunkter som aftalt på 5. bestyrelsesmøde.

- **OVERBLIK** - Besøgende bør hurtigt kunne forstå naturnationalparken og hvad de kan opleve her
- **FORDYBELSE**- Efter man har fået et overblik bør der være mulighed for at fordybe sig i emnerne og blive klogere
- **KORT**- Gode og letforståelige kort er vigtige, når man skal formidle området

4. Tur i [Vattenriket Nationalpark](#)

4. Tur i [Söderåsen Nationalpark](#)

Opsamling på dagens indtryk og hvad vi tager med hjem.

Ankomstpunkt – besøgspladser

- Anbefaling af ubemandet overskueligt udgangspunkt for besøget og overvejelser omkring hvordan dette kan spille sammen med NaturBornholm - Involvere eksisterende restaurationer mv. vs at man kan købe kaffe ved indgangen - Når der er bemanding spørger folk om alt mellem himmel og jord, så evt. personale skal være klædt godt på - Formidling virker bedst, når der er mennesker involveret - Ankomst skal markere og fokusere på det det handler om - Formidling - Overvejelser af hvor meget der skal nytænkes og hvad der skal videreføres f.eks. udstillingen i Trinbrættet - Kan vi bruge frivillige i formidlingen? - Brug af enkle infotavler, afrivningkort og oversigtskort - Fordybelse via materiale på nettet - Tredimensionel kortmodel, der formidler landskabet - Forandringer over tid skal anskueliggøres - Illustrere hvad man kan finde i naturen – få noget at kigge efter - Det skal både være for børn og voksne Stier/Ruter - Lave oplevelsesruter med punkter med oplevelser via QR koder, som vi kender det fra Musestien - Lave temaruter
5. Transport til Bornholm – ankomst med færgen kl 19.50

Bilag 1. Bestyrelsens gode råd til Naturstyrelsen om formidling

Bilag 2. Detaljeret tidsplan for 6. møde – tur til Sverige

Bilag 3. Liste over mødedeltagere

Bilag 4. Kort over prøvelåger i bisonhegnet

Bilag 1 – Bestyrelsens gode råd til Naturstyrelsen om formidling

Bestyrelsens gode råd til Naturstyrelsen om formidling

OVERBLIK

Besøgende bør hurtigt kunne forstå nationalparken og hvad de kan opleve her

FORDYBELSE

Efter man har fået et overblik bør der være mulighed for at fordybe sig i emnerne og blive klogere

KORT

Gode og letforståelige kort er vigtige, når man skal formidle området

Bilag 4. Kort med de 4 prøvelåger markeret med røde cirkler

